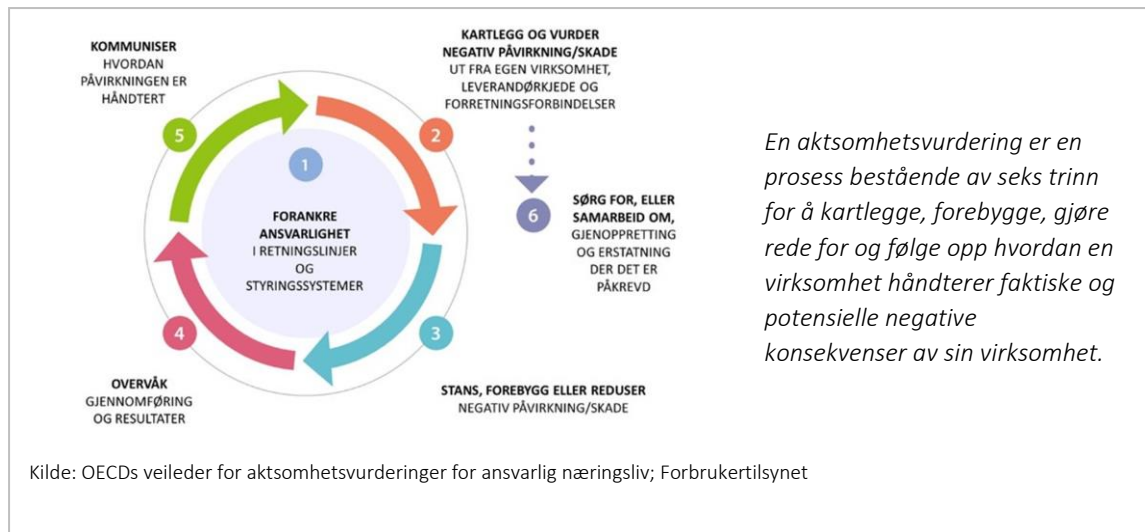

2022 - Redegjørelse for aktsomhetsvurderingene

– Nye Veiers arbeid med menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold

I Nye Veier AS («Nye Veier») jobber vi aktivt for å utvikle en ansvarlig anleggsbransje med et trygt og godt arbeidsmiljø. Åpenhetsloven som trådte i kraft 1. juli 2022 forplikter oss enda sterkere til å fremme grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Loven forplikter Nye Veier til å:

- utføre aktsomhetsvurderinger i samsvar med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper,
- redegjøre for vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger, og
- svare på informasjonsforespørsler fra allmennheten.

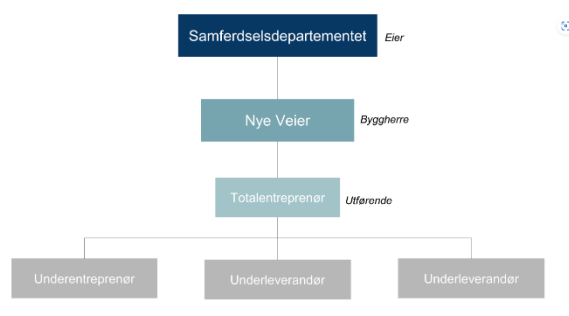
Denne redegjørelsen er utarbeidet for å oppfylle kravet i åpenhetslovens §5 om en årlig redegjørelse av vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger. Redegjørelsen beskriver (1) vår virksomhet, (2) våre retningslinjer og rutiner for å håndtere risiko for brudd på menneskerettigheter, (3) funn fra vår overordnede risikovurdering og hvilke risikoer vi har identifisert, og (4) tiltak vi har iverksatt.

1. Kort om Nye Veiers virksomhet

Nye Veier er en spesialisert byggherreorganisasjon som har ansvar for å planlegge, bygge, drifte og vedlikeholde norske riksveier på vegne av staten. Nye Veier er heleid av staten ved Samferdselsdepartementet.

Som en del av vårt arbeid kjøper vi en rekke tjenester innen rådgivning, anleggsvirksomhet, drift og vedlikehold. Nye Veiers leverandørkjede er omfattende, med et stort antall aktører involvert i flere ledd. Nye Veier bruker totalentrepriser som vår prefererte kontraktsform ved bygging av vei. Derfor gjør vi selv innkjøp av råvarer og tjenester i et begrenset omfang.

Nye Veiers leverandørkjede

Figur 1: Nye Veiers leverandørkjede

Nye Veier ønsker å være en profesjonell byggherre og oppdragsgiver. Vi legger derfor vekt på å velge seriøse og solide samarbeidspartnere til våre prosjekter. Etter at åpenhetsloven trådte i kraft har vi

styrket vårt arbeid med å redusere risiko for brudd på menneskerettigheter og med å sikre anstendige arbeidsvilkår i vår leverandørkjede. Dette arbeidet beskrives i nærmere detalj under.

2. Våre retningslinjer og rutiner for å håndtere risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsvilkår

Gjennom **Nye Veiers retningslinjer om respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold** har vi forpliktet oss til å respektere grunnleggende menneskerettigheter og anstendig arbeidsforhold. Retningslinjene er vedtatt i styret og er offentlig tilgjengelige på våre [nettsider](#).

I våre retningslinjer forplikter vi oss til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger i henhold til OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter, slik også åpenhetsloven forplikter oss til (§4).

Vi har noen sentrale dokumenter som gir retning for vårt arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsvilkår, inkludert:

- Policy for virksomheten
- Etske retningslinjer for medarbeidere i Nye Veier
- Etske krav til leverandører og andre kontraktsparter

Våre etiske krav til leverandører og andre kontraktsparter er viktige for at disse aktørene skal bidra til å oppfylle våre forpliktelser og mål for helse, miljø og sikkerhet (HMS), et seriøst arbeidsliv og respekt for menneskerettigheter. Kravene er oppdatert i 2022 oppdatert som følge av arbeidet med implementering av åpenhetsloven. Vi krever at våre leverandører, underleverandører og andre kontraktsparter utviser åpenhet i sitt arbeid.

Vi har etablert flere rutiner for å ivareta vårt arbeid med menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

- **Vi har etablert en rutine for aktsomhetsvurderinger av menneskerettigheter.** Det skal gjøres en årlig gjennomgang av den overordnede aktsomhetsvurderingen og prioriterte risikoområder. Risikovurderingene som gjøres av menneskerettigheter og anstendige arbeidsvilkår godkjennes av ledergruppen i Nye Veier. I rutinen har vi fordelt ansvar og roller i ulike områder og funksjoner av Nye Veier for å sikre en helhetlig tilnærming. Arbeidet er en del av vårt risikostyringssystem.
- **Vi har oppdatert interne prosedyrer for anskaffelser,** og tatt inn arbeidet med risikovurderinger for brudd på menneskerettigheter.
- **Vi har en varslingskanal som kan benyttes av eksterne og interne parter** for å varsle om kritikkverdige forhold eller brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Vår varslingskanal driftes av en uavhengig tredjepart og det er mulighet for å varsle anonymt. Informasjon om varslingskanalen ligger tilgjengelig på våre [nettsider](#), som beskriver hvordan det er mulig å varsle og hvordan varsler følges opp.
- **Vi har en avviksrutine i vårt kvalitetssystem** for avvikshåndtering som skal sikre at negative hendelser og avvik internt i organisasjonen blir fulgt opp, og at tiltak blir iverksatt om nødvendig.

Vi følger opp våre leverandører for å sikre at de opptrer lojalt og i tråd med intensjonen i våre etiske retningslinjer.

- **Vi klassifiserer våre leverandører etter risiko.** Vi har en risikobasert tilnærming til oppfølging av leverandører som følger av en inndeling av leverandører og anskaffelsestype basert på vår kjennskap til markedet og bransjer.
- **Vi stiller kvalifikasjonskrav, og gjennomfører innledende risikovurderinger** i forbindelse med prekvalifisering av leverandører, og utformer kontraktskrav basert på en helhetlig vurdering
- **Vi gjør nærmere kartlegginger ved bruk av egenrapporterings fra totalentreprenørene.** Innenfor de prioriterte risikoområdene og -leveransene skal Nye Veier gjøre ytterligere kartlegginger, blant annet egenrapportering fra totalentreprenørene, for å forstå vår risikoeksponering ved bruk av innsatsfaktorer som inngår i leveransen til Nye veier.
- **Vi har sikret rett til å foreta kontroller og revisjoner i våre kontrakter.** Vi har rett til å foreta kontroller, revisjoner, verifikasjoner i våre kontrakter som gjelder overfor totalentreprenørens kontraktsmedhjelpere, herunder innleide arbeidstakere og utsendte arbeidstakere. Vi har også sikret rett til å kreve at totalentreprenøren gjennomfører nærmere spesifiserte kontroller av kontraktsmedhjelpere og arbeidstakere, og at resultatet av kontrollene blir dokumentert og oversendt til Nye Veier.
- **Vi foretar leverandørdialog, og utarbeider plan for forbedringstiltak** hvis vi avdekker avvik eller brudd på våre etiske krav.
- **Vi deltar i bransjesamarbeid og samarbeider med andre byggherrer** for å jobbe sammen om forbedringstiltak i bransjen og overfor våre leverandører.

3. Funn fra vår overordnede risikovurdering

Høsten 2022 gjennomførte vi en overordnet risikovurdering for å kartlegge og prioritere områder hvor vi potensielt kan ha negativ påvirkning på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Kartleggingen ble gjennomført med bred intern deltakelse, og med involvering av relevante roller med innsikt i sine markedsområder og leverandørkjeder.

Våre prioriterte risikoområder og - leveranser

Proessen med å gjennomføre en overordnet risikovurderinger har identifisert noen prioriterte områder. Kartleggingen viser at Nye Veier potensielt har størst risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i leverandørkjeden, knyttet til våre tjenesteinnkjøp og til innkjøp av varer. Sikre arbeidsforhold (Helse, miljø og sikkerhet) er et høyt prioritert område også i vår egen virksomhet, hvor det både i bygge- og driftsfasen er risiko for ulykker og alvorlige hendelser. Vi vurderer imidlertid at risiko knyttet til egen virksomhet er godt håndtert gjennom etablerte systemer og rutiner.

Basert på den overordnede risikovurderingen har vi prioritert følgende **risikoområder** for vårt arbeid:

- Sikre arbeidsforhold (HMS)
- Anstendige arbeidsvilkår
- Diskriminering
- Moderne slaveri (tvangsarbeid)
- Barnearbeid

Prioriterte risikoleveranser

I tråd med vår risikobaserte tilnærming har Nye Veier besluttet å prioritere **de store totalentreprisene** for nærmere aktsomhetsvurderinger og oppfølging, hvor vi legger vekt på særskilte risikoleveranser (nærmere spesifisert under). Disse er vurdert å ha særlig høy risiko for brudd på menneskerettigheter

og anstendige arbeidsforhold knyttet til råvarer, komponenter, innsatsfaktorer, tjenestekjøp og/eller andre forhold. Risikovurderingen av leveransene er basert på blant annet Høyrisikolisten utarbeidet av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ), og Regjeringens handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

Nye Veier har definert følgende prioriterte risikoleveranser:

- Metall, blant annet leveranser av stål
- Tekstiler og arbeidstøy
- Byggesteiner (portaler, kantstein mm)
- Transportleveranser (internt i prosjektet, og leveranser til prosjektet fra blant annet utlandet)
- Bruk av utenlandsk arbeidskraft
- Produkter som inneholder konfliktmineraler

Nærmere beskrivelse av risiko knyttet til tjenesteinnkjøp

Nye Veier benytter totalentreprenører og leverandører til å utføre arbeid på anleggsplasser, til drift og vedlikehold, og prosjekteringsarbeid. I enkelte deler av bygg- og anleggsbransjen er det kjente utfordringer knyttet til utnyttelse av sårbare arbeidstakere, samt utfordringer knyttet til lønns- og arbeidsvilkår og sosial dumping. Dette inkluderer risiko for forekomst av lav lønn, urimelig arbeidstid, lite hviletid og manglende overtidsbetaling. Risikoen ansees å være særlig høy i forbindelse med bruk av utenlandsk arbeidskraft i arbeidsintensive yrker med høy andel ufaglærte arbeidstakere.

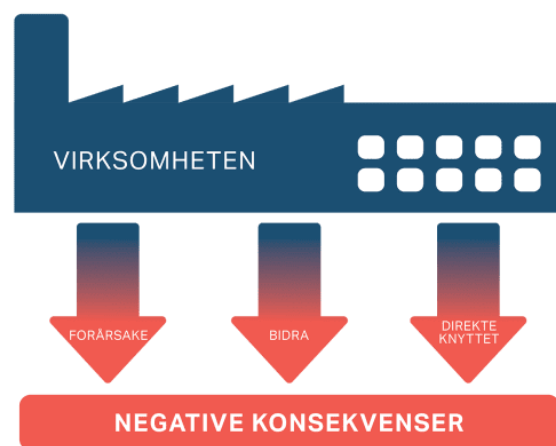
Vi har også identifisert mulig risiko for brudd på menneskerettigheter knyttet til transportleveranser i forbindelse med våre prosjekter. Transportbransjen er en utsatt bransje for sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, med kjente utfordringer knyttet til lønn- og arbeidstid i deler av transportsektoren.

Nye Veier vil sannsynligvis ikke være direkte knyttet til skade, for dette vil risikoen være svært lav. Men indirekte vil vi kunne bidra til eller forårsake skade knyttet til vår virksomhet gjennom en leverandør, underleverandør eller en annen forretningspartner.

Nærmere beskrivelse av risiko knyttet til innkjøp av varer

Flere viktige innsatsfaktorer i våre prosjektleveranser, for eksempel stål, byggesteiner (portaler, kantstein, mm.) og elektronikk innebærer risiko for blant annet tvangsarbeid og utfordringer knyttet til anstendige arbeidsforhold. Innkjøp av slike materialer og utstyr gjøres i hovedsak av våre entreprenører.

Vi anser det som sannsynlig at slike brudd kan forekomme i vår leverandørkjede. Lange leverandørkjeder og utfordringer knyttet til sporbarhet gjør at det ofte er usikkerhet knyttet til produktens produksjonssted og råmaterialenes opphav. Det er utfordrende å finne alternative produsenter til nødvendige innsatsfaktorer grunnet den geopolitiske situasjonen i verden. Vi arbeider derfor med å kartlegge innsatsfaktorer, materialer, bransje og opprinnelsesland for våre prioriterte leveranser.

Videre er det knyttet risiko til innkjøp av kontorrekvisita, møbler, arbeidsklær og fottøy, hvor det vil foretas en gjennomgang av rettede tiltak.

Faktisk negativ påvirkning

Nye Veier har en nullvisjon for skadde og drepte. Den gjelder for byggeperioden, i drift (indirekte påvirkning da entreprenør og underentreprenør er arbeidsgiver) og for trafikantene ved åpnet vei (direkte påvirkning – våre tekniske og arkitektoniske valg). Risiko og omfang av personskader i våre utbyggingsprosjekter er for høyt. Riktignok slipper de fleste som blir skadet varige men. I 2022 var det to dødsfall i våre utbyggingsprosjekter.

Gjennom våre kontroller av lønns- og arbeidsvilkår hos leverandørene har vi identifisert brudd på anstendige arbeidsforhold, blant annet knyttet til overdreven bruk av overtid, manglende overtidsbetaling og lave lønninger. Vi har også avdekket tilfeller hvor kvinner har hatt lavere lønn enn menn for likt arbeid hos våre leverandører. Under «Arbeid med å sikre trygge og anstendige arbeidsforhold» beskriver vi hvordan vi jobber med å rette opp disse bruddene og hvordan vi kontrollerer lønns- og arbeidsvilkår.

Vi har ikke avdekket andre konkrete brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i leverandørkjeden som del av det foreløpige kartleggingsarbeidet vi har gjennomført.

Nye Veier har en rekke kontrakter som utføres samtidig, med mange ulike aktører involvert. Vi erkjenner at vi ikke kan håndtere alle potensielle brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i vår verdikjede på egen hånd. Vi har derfor prioritert arbeidet vårt med å redusere risiko basert risikoenes alvorlighetsgrad og sannsynlighet. Videre har vi lagt vekt på å følge opp leverandører og risikoområder der vi har størst påvirkningsmulighet, størst omsetning, og mange involverte aktører.

4. Våre tiltak for å forebygge og rette opp negative konsekvenser

Vi har satt i gang tiltak for å stanse, forebygge eller redusere faktisk eller potensiell negativ påvirkning på menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold. Våre tiltak for prioriterte risikoområder er nærmere omtalt under.

Arbeid med å sikre trygge og anstendige arbeidsforhold

Vi har tett oppfølging av at entreprenørene oppfyller kravene i kontrakten om sikker utførelse av aktiviteter med skadepotensial. Nye Veier har systemer for registrering og oppfølging av hendelser som skader, nestenulykker, farlige forhold og uønskede handlinger. Nye Veiers prosjektledelse følger opp hvordan kontraktspart (TE) jobber med resultater, risiko og tiltak. Prosjektledelsen har støtte fra fagavdelingen (personsikkerhet). Hendelser som måtte omhandle egne og innleide ansatte blir fulgt opp av personalleder med støtte HR-avdelingen. Tilfeller hvor entreprenører rapporterer om nestenulykker hvor det kunne være fare for liv og helse, følger Nye Veier opp med krav om undersøkelser for å sikre læring.

Nye Veier har lang erfaring med å håndtere risiko knyttet til anstendige arbeidsforhold. Totalentreprenørene vi benytter skal selv ha gode rutiner for å registrere og holde oversikt sine underentreprenører. Vi krever egenrapportering fra leverandørene, og stiller derfor krav om at våre leverandører skal benytte systemet HMSreg som gir en oversikt over hvem som utfører arbeid.

Nye Veier gjennomfører seriøsitetkontroller på grunnlag av risikovurderinger, egenrapporteringsskjema knyttet til seriøsitet, tips, erfaringer, fokusområder eller andre årsaker som

tilsier at en kontroll kan forventes ha en god effekt. Vi gjennomfører kontroller for å kartlegge og bidra til at totalentreprenører, kontraktsmedhjelpere og leverandører gir ansatte dokumentert lønn i henhold til arbeidsavtaler, bestemmelser om overtid og gjeldende tariffavtaler.

Kontraktskravene inneholder krav om at vår kontraktspart selv skal vurdere risiko og følge opp sine kontraktsmedhjelpere i leverandørkjeden.

Dersom det gjøres funn knyttet til andre brudd på våre etiske krav underveis i gjennomføring av kontroller, blir det registrert som del av kontrollen og videre fulgt opp. Det utarbeides en plan for forbedringstiltak og entreprenørene må rette opp forholdene innenfor en angitt tidsramme.

Nye Veier har en samarbeidsavtale med LO, hvor vi har to LO-koordinatorer som gir oss råd ved oppfølging av spørsmål knyttet til lønns- og arbeidsvilkår. De gir også generell veiledning til våre kontraktsparter og deres kontraktsmedhjelpere. Vi har også en egen samarbeidsavtale med Skatteetaten mot arbeidslivskriminalitet innenfor anleggssektoren.

Av seriositetskontroller utført i 2022 er det funnet flere avvik på lønn og arbeidstid. Disse følger vi opp gjennom dialog- og disiplinmøter mellom partene, utvidet dokumentasjonsplikt og krav om innføring av strakstiltak. Videre tiltak blir iverksatt, som eksempelvis korrigerings av arbeidsavtaler, oppdaterte timelister eller etterbetaling av lønn som følger av manglende lønn.

Vi anser at risikoen i stor grad er håndtert gjennom vår oppfølging av norsk lovverk, gjennom stikkprøver, kontroller og sikkerhetstiltak knyttet til HMS, og seriositetskontroller med oppfølging av lønns- og arbeidsvilkår hos leverandører og underleverandører.

Arbeid med likestilling og ikke-diskriminering

Nye Veier jobber for at alle ansatte skal ha like muligheter, hos oss og i leverandørkjeden. Et tiltak som skal bidra til dette er at vi som arbeidsgiver jobber med å bli sertifisert innen «[Likestilt arbeidsliv](#)¹». Arbeidet omfatter kartlegging av risiko, analyse av styrende dokumenter, dilemmatretning, samt utarbeidelse og gjennomføring av handlingsplan som skal bidra til større grad av likestilling og mangfold i egen virksomhet. For nærmere beskrivelse av vårt arbeid for likestilling og mot diskriminering, herunder nærmere omtale av iverksatte og planlagte tiltak og resultater, se vår redegjørelse om likestilling, [her](#).

Arbeid med risiko i leverandørkjeden og innenfor prioriterte områder

Nye Veier arbeider kontinuerlig med oppfølging av leverandører som har potensielt høy risiko for negativ påvirkning. For å redusere risiko knyttet til prioriterte områder i Nye Veiers leverandørkjede og blant forretningsforbindelser, har vi utarbeidet en risikobasert tilnærming følger av funnene fra den overordnede risikovurderingen.

I løpet av våren 2023 ble det sendt ut egenrapporterings skjema til entreprenører med ansvar for utførelsen av Nye Veiers **store totalentrepriser**. Egenrapporterings skjema blir sendt ut til utvalgte leverandører som benyttes til gjennomføring av kontraktspesifikke aktsomhetsvurderinger. Det blir innhentet informasjon om leverandørens eget arbeid med åpenhetsloven, og om leverandørkjeden for varer, tjenester og innsatsfaktorer som knytter seg til ulike leveranser og produksjonsland. Nye Veier vil jobbe videre med å identifisere og vurdere risiko, og utarbeide en egen, tilpasset handlingsplan med spissede og relevante tiltak. Egenrapporterings skjema vil benyttes til å identifisere områder hvor vi sammen med leverandører kan skape forbedring.

¹ Sertifiseringsordning i regi av Agder fylkeskommune – «Likestilt arbeidsliv»

(Se nærmere omtale av våre rutiner og retningslinjer for hvordan vi arbeider med å stanse eller begrense negative konsekvenser som er avdekket gjennom aktsomhetsvurderingene i kapittel 2 av redegjørelsen).

Annen risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter

Vi jobber kontinuerlig med å redusere negative påvirkninger på miljø og samfunn. Nye Veiers aktiviteter kan ha negativ påvirkning på lokalsamfunn og urfolks leveområder eller kulturutøvelse, som blant annet følger av miljøhendelser, lokal forurensning eller ved tiltak som kan påvirke deres interesser.

Urfolks rettigheter

Nye Veier konsulterer og involverer berørte parter som en del av arbeidet med reguleringsplaner. Vi jobber med interessentanalyser i gjennomføring av våre prosjekter, og har god dialog med lokalsamfunn og samhandling med urfolk. Vi utarbeider blant annet viktige sammendrag i planmaterialet på samiske språk der det er relevant. Vi stiller også krav til at våre kontraktsparter skal respektere og ivareta urfolks rettigheter (*Etiske krav til leverandører og andre kontraktsparter*).

Ytre miljø

Nye Veier stiller krav til sertifisering på bærekraft i alle prosjekter². Sertifisering vektlegger involvering av lokalsamfunn og tilrettelegging for et bærekraftig ytre miljø. I tillegg rapporterer alle våre veiprojekter på miljøulykker og -hendelser. Når det gjelder støv og forurensning på anleggsplasser og overfor arbeidstakere og tredjeparter, er dette et regulert og berørt område av arbeidsmiljøloven, reguleringsplanen og håndtert gjennom byggherreforskriften som stiller krav om en plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø. Nye Veier har lang erfaring med å håndtere risiko knyttet til påvirkning på ytre miljø, og vi anser at dette er godt håndtert gjennom vår etablerte praksis og gjennom vår oppfølging av norsk lovverk.

Videre oppfølging og forbedringstiltak i 2023

I løpet av 2023 vil vi utarbeide en handlingsplan for enkeltleverandører innrettet mot å stanse, redusere eller forebygge negativ påvirkning, basert på svarene fra leverandørenes egenrapportering, vurdering av dokumentasjon og risikoforståelse.

Ettersom arbeidet med oppfølging av åpenhetsloven er en kontinuerlig prosess, vil vi fortsette å systematisere vår egen oppfølging av identifiserte risikoområder og leverandører. Vi vil også jobbe med å integrere hensyn til menneskerettigheter og anstendige arbeidsvilkår ytterligere i arbeidet med kontrahering og gjøre prioriteringer basert på identifisert risiko.

Vi vil fortsette å samarbeide med relevante bransje- og interesseorganisasjoner, gjennomføre leverandørdialog, og søker samarbeid med andre offentlige oppdragsgivere, blant annet som aktiv deltaker i samarbeidsforum for offentlige byggherrer.

Mer informasjon

Ta direkte kontakt med oss i Nye Veier hvis du ønsker mer informasjon om våre risikoer, og hvordan vi jobber med å følge opp menneskerettigheter og sikre retten til anstendige arbeidsforhold i samsvar med åpenhetslovens krav. Merk gjerne e-posten med «Åpenhetsloven», og tema i emnefeltet. Det gjør det lettere for oss å sikre at dine rettigheter etter åpenhetsloven blir fulgt opp.

² Les mer om Bærekraftsertifiseringen [her](#), i omtale av at E18-prosjektet fikk karakteren «Excellent» som første i Norge.

Henvendelser kan sendes til post@nyeveier.no

Mer informasjon om åpenhetsloven kan finnes her:

- [Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold \(åpenhetsloven\)](#)
- [Forbrukertilsynet](#)

Kristiansand, juni 2023